

16.3.2017

KUNTIEN TAKAUSKESKUSEN LAUSUNTO VALINNANVAPAUSLAKIIN

Kuntien takauskeskuksen lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ja siihen liittyvää maakuntahallinnon perustamista ja valinnanvapauslainsäädäntöä valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön ja valtiovarainministeriön yhteisessä hankkeessa.

Kuntien takauskeskukseen on saapunut lausuntopyyntö (STM068:00/2015), johon annetut lausunnot on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriöön 28.3.2017 kello 16:15 mennessä. Lausuntopyynnön materiaalit löytyvät internetosoitteesta:
<http://alueuudistus.fi/lausuntopyynto-31-1-2017>

Kuntien takauskeskuksen tehtävänä on turvata kuntien yhteinen varainhankinta ja kehittää sitä. Takauskeskuksen perustehtävän näkökulmasta tulee huolehtia, että uudistuksen yhteydessä yhtäältä kuntien velkojien asema ei heikkene ja toisaalta kuntien ja jäljelle jäävien kuntayhtymien asema ei heikkene lainamarkkinoilla.

Lausunto jätetään määräaikaan mennessä.

Kannanottoon liittyviä teemoja on käsitelty erillisessä perustelumuiistiossa.

Hallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Kuntien takauskeskus on lailla perustettu viranomainen, jonka tehtävänä on kuntien yhteisen varainhankinnan kehittäminen ja turvaaminen. Tehtävänsä takauskeskus on toteuttanut myöntämällä takauksia kuntatoimijoille ja sosiaaliseen asuntotuotantoon suunnattuun rahoitukseen yhteensä 26.319.920.391,71 euroa (kanta 31.12.2016). Tästä rahoituksesta merkittävä osa suuntautuu sellaisiin toimintoihin, kiinteistöihin ja laitteisiin, jotka tulisivat kuulumaan valinnanvapausmenettelyn piiriin.

Takauskeskus kiinnittää huomiota esitetyn lakiluonnoksen osalta seuraaviin seikkoihin:

1. Takauskeskus katsoo, että alueuudistuksen ja siihen liittyvät kiinteistö- ja omaisuusjärjestelyt tulisi toteuttaa tavalla, joka ei heikennä kuntien luottokelpoisuuden ja luottosopimusten kannalta olennaisia tunnuslukuja.
Koska tällaisen menettelyn kehittäminen on haasteellista, luottokelpoisuuden ja lainasopimusten jatkuvuuden turvaamiseksi olisi perusteltua, että maakunnat takaisivat alueensa kuntien lainasopimukset sellaisen siirtymäkauden ajan, jonka kuluessa kuntien lainakanta hakeutuu uutta toiminnan määrää vastaavalle tasolle.
Samassa yhteydessä tulee huolehtia, että maakunnalle varmistetaan oikeus omiin varoihin ja itsenäinen luottoriskiluokitus.
2. Kuntien, kuntayhtymien, valtion, maakuntien ja maakuntayhteisöjen väliset omaisuusjärjestelyt tulee tehdä asukkaiden itsehallinnon perustuslaillista suojaa kunnioittaen. Omaisuuden siirroissa tulee noudattaa Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjaa ja Suomessa kuntien ja valtion välisissä omaisuusjärjestelyissä jo vakiintuneita oikeusperiaatteita.
Omaisuuden siirtoja koskeva oikeudellinen arvio seurausvaikutuksineen tulee huomioida lainsäädännön vaikutusarvioinnissa erityisesti riskiluokitusta painottaen.
3. Kuntien verotusoikeuden ja verovaroin hankitun omaisuuden suojaa kaventava tulkinta voi johtaa merkittävään ja pysyvään asukkaiden itsehallinnon kustannuksia lisäävään ja itsehallinnon alaa kaventavaan sääntelyriskin realisoitumiseen.
Sääntelyriski realisoituu, mikäli kunnan veropohjaan ja verotusoikeuden suojaan nojautuva nykyinen nollariskiominaisuus vaihtuu kohonneeksi riskipainoksi, kun kansainvälisessä sääntelyssä omaisuusjärjestelyt tulkitaan kunnan verotuksen perustuslaillisen suojan tai maksuvalmiuteen liittyvien institutionaalisten järjestelyjen heikennykseksi.
Takauskeskus toteaa, että perusteltua syytä sääntelyriskin ottamiselle ei ole.
4. Lakipaketin valtiosääntöoikeudellinen arvio on puutteellinen. Takauskeskus katsoo, että valtiosääntöoikeudellinen arvio tulee tehdä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan mukaisten itsehallinnolle asetettujen tunnusmerkkien näkökulmasta, joiden myötä peruskirjan mukainen itsehallinto toteutuu.
5. Takauskeskus katsoo, että sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit tulee järjestelyssä kohdentaa pääosin niille osapuolille (maakunta, perustettava maakuntien toimitilayhtiö, kunnat), jotka omilla toimillaan pystyvät vaikuttamaan kiinteistöjen käyttötarpeeseen ja siten pääomakannan alueriskin hallintaan.
Lainvalmistelun yhteydessä on varmistettava, että siirtymäkauden jälkeen mahdollisesti tyhjilleen tai vajaakäytölle jäävistä kiinteistöistä ei aiheudu kunnille taloudellisia vaikeuksia. Mahdolliset omaisuusjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille täysimääräisesti esim. kohdennettujen avustusten muodossa.